

Utbildningsdepartementet

Universitets- och högskoleenheten
Johanna Wockatz
08-405 29 27

Förslag om ändrade regler för grundläggande behörighet till officersutbildning

Denna promemoria har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) och innehåller förslag till ändrade bestämmelser om grundläggande behörighet till utbildning som leder till officersexamen.

Förslag: Kraven på grundläggande behörighet i bestämmelserna för utbildning som leder till officersexamen bör utökas med krav på att den sökande har av Försvarshögskolan bedömts lämplig för utbildningen.

Försvarshögskolan får meddela närmare föreskrifter om sådana krav som anges ovan.

Skälen för förslaget: Av 4 kap. 3 § förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan framgår att för att kunna bli antagen till en utbildning som leder till officersexamen krävs, utöver vad som gäller för grundläggande behörighet enligt 7 kap. 5, 6 och 24 §§ högskoleförordningen (1993:100), att sökanden

1. är svensk medborgare,
2. har fullgjort militär grundutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller motsvarande militär utbildning, och
3. har genomgått säkerhetsprövning och uppfyller kraven enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskydds-förordningen (1996:633).

Av 4 kap. 5 § samma förordning framgår att vid tillträde till utbildning som leder till officersexamen gäller även bl.a. 7 kap. 8 § högskoleförordningen om särskild behörighet. Där föreskrivs följande.

De krav på särskild behörighet som ställs ska vara helt nödvändiga för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Kraven får avse

1. kunskaper från en eller flera kurser i gymnasieskolans nationella eller specialutformade program eller motsvarande kunskaper¹, och
2. andra villkor som betingas av utbildningen eller är av betydelse för det yrkesområde som utbildningen förbereder för.

Särskild behörighet har också den som genom svensk eller utländsk utbildning, praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt 4 kap. 4 § förordningen för Försvarshögskolan får Försvarshögskolan meddela föreskrifter om den särskilda behörighet som krävs för att bli antagen till utbildning som leder till officersexamen. Av 4 kap. 5 § följer att bestämmelserna om urval i 7 kap. 12, 13, 17, 18 § första och tredje stycket och 19–23 §§ högskoleförordningen (1993:100) samt bilaga 3 till den förordningen med undantag av punkterna 3 och 8 gäller för utbildning som leder till officersexamen.

Försvarshögskolan har tidigare ställt krav på bl.a. godkänt resultat på en lämplighetsbedömning som en del av den särskilda behörigheten till officersutbildning. Ett antal sökande som inte ansågs uppfylla det särskilda behörighetskravet har överklagat Försvarshögskolans beslut till Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH).

I ett beslut den 17 oktober 2008 på ett av dessa överklaganden anförde ÖNH att ett behörighetskrav som ställs upp för en utbildning inte får bygga på subjektiva bedömningar av de sökande som inte går att pröva i efterhand. Vidare anförde ÖNH att de krav som ställs upp måste vara transparenta och att den som överväger att söka till en viss utbildning måste kunna ta del av behörighetskraven och göra en egen värdering av om han eller hon uppfyller kraven. ÖNHs bedömning var att högskolans beslut att införa godkänt resultat på lämplighetsprov som ett (särskilt) behörighetskrav delvis var baserat på andra behov än att kravet var helt nödvändigt för att studenten skulle kunna tillgodogöra sig utbildningen. ÖNH fann mot den bakgrunden att behörighetskravet godkänt resultat på lämplighetsbedömning inte var förenligt med högskoleförordningens bestämmelser (reg.nr 33-2076-08). ÖNH har i senare avgöranden vidhållit denna bedömning (se bl.a. nämndens beslut den 18 augusti 2011, i reg.nr 33-643-11).

Officersutbildningen ska så långt det är möjligt i fredstid spegla verksamheten som officer. Det innebär bl.a. att studenterna under utbildningen hanterar vapen och explosivt material samt att studenterna får tillgång till information som rör rikets säkerhet. Med hänsyn till den

¹ Fr.o.m. den 1 januari 2013 har punkten 1 i bestämmelsen följande lydelse (se SFS 2011:1021) ”kunskaper från en eller flera kurser i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper”.

speciella uppgift och roll som både studenterna på utbildningen och en officer kan ställas inför samt den information de får tillgång till är det därför motiverat att ställa krav på att de som antas bedöms som lämpliga för utbildningen. Denna bedömning bör göras före urvalet. Därför ska de krav om grundläggande behörighet till utbildning som leder till officersexamen som ställs i 4 kap. 3 § förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan utökas med krav på att den sökande av Försvarshögskolan har bedömts lämplig för utbildningen.

Det är, såsom ÖNH betonar, viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv att den sökande kan ta del av vad som krävs för att anses lämplig för utbildningen. Det är även viktigt att den sökande kan ta del av den bedömning som har gjorts i fråga om hur han eller hon uppfyller detta krav. För att säkerställa de sökandens rättssäkerhet i dessa avseenden bör Försvarshögskolan få meddela närmare föreskrifter om kravet på lämplighet.

Författningsförslag

4 kap. 3 § förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan

För att kunna bli antagen till en utbildning som leder till officersexamen som anges i bilagan till denna förordning krävs, utöver vad som gäller för grundläggande behörighet enligt 7 kap. 5, 6 och 24 §§ högskoleförordningen (1993:100), att sökanden

1. är svensk medborgare,
2. har fullgjort militär grundutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbudsplik eller motsvarande militär utbildning,
3. har genomgått säkerhetsprövning och uppfyller kraven enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633), och
4. *har av Försvarshögskolan bedömts lämplig för utbildningen.*

Försvarshögskolan får meddela närmare föreskrifter om det krav som anges i första stycket 4.